

KESKKONNAAMET

Ants Animägi
Riigimetsa Majandamise Keskus
ants.animagi@rmk.ee

Teie 19.06.2024 nr 3-6.1/2024/3930

Meie 12.07.2024 nr 7-9/24/13113-3

Kraavide sulgemise kavatsus Kotisoo-Marina metsise püsielupaigas

Austatud Ants Animägi

Teatasite, et Riigimetsa Majandamise Keskus kavandab kraavide sulgemist Saarde vallas Laiksaare külas moodustatavas Kotisoo-Marina metsise püsielupaigas. Töö sisaldab kuivenduskraavide sulgemist, turbapaisude rajamist ja vajadusel trassiraiet. Palute Keskkonnameti seisukohta kraavide sulgemise kavatsusele ja tingimusi, millega tuleb arvestada töö projekteerimisel.

Objekt paikneb kahe lahustükina riigimaal katastriüksusel Laiksaare metskond 18¹ projekteeritavas Marina metsise püsielupaiga sihtkaitsevööndis ja osaliselt Marina must-toonekure püsielupaigas.

Objektil on inventeeritud II kaitsekategooria liikide musträhni, laanerähni, hallpea-rähni, valgeselg-kirjurähni, laanepüü, metsise ja hoburästa elupaik.

Kotisoo lahustükil on inventeeritud II kaitsekategooria liigi metsise ning III kategooria liikide hoburästa ja sookure elupaigad.

Marina lahustükil on inventeeritud I kaitsekategooria liigi must-toonekure ning II kaitsekategooria liikide metsise, kanakulli, laanerähni, väike-punalamesklase ja laialehise nestiku ning III kategooria liikide händkaku, hariliku ungrukolla, karukolla, hariliku kopsusambliku ja hariliku koobassambliku elupaigad.

Marina must-toonekure püsielupaik² on EELIS-es registreeritud 10.05.2004. Kui püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määрусega, on selleks must-toonekure pesapuu ja seda ümbritsev ala 250 m raadiuses³, kus kehtib looduskaitseaduse §-s 30 sätestatud sihtkaitsevööndi kaitsekord⁴ ja inimesele viibimise keeld 15. märtsist 31. augustini⁵. Sihtkaitsevööndis võib kaitse-eeskirjaga lubada kaitstava loodusobjekti säilitamiseks vajalike tegevustena või tegevustena, mis seda objekti ei kahjusta, veerežiimi taastamist ja koosluste

¹ Katastritunnus 78201:001:0279

² EELIS kood KLO3000291

³ Looduskaitseadus § 50 lg 2 p 3

⁴ Looduskaitseadus § 50 lg 4

⁵ Looduskaitseadus § 50 lg 5

kujundamist vastavalt kaitse-eesmärgile⁶. Kuna Marina must-toonekure püsielupaik ei ole kindlaks määratud keskkonnaministri määrusega ja selle kaitseks puudub kaitse-eeskiri, on seal veerežiimi taastamine ja koosluste kujundamine keelatud.

Metsise püsielupaigad võetakse kaitse alla II kaitsekategooriasse kuuluva liigi metsise (*Tetrao urogallus*) soodsa seisundi tagamiseks⁷. Liigi elutingimuste säilimiseks ja parandamiseks vajaliku tegevusena võib püsielupaiga valitseja lubada sihtkaitsevööndis alusmetsa, järelkasvu ja puistu teise rinde harvendamist 1. septembrist 31. jaanuarini, loodusõnnetuse tagajärgede likvideerimist ja veerežiimi taastamist⁸.

Kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud⁹. Keelatud on looduslikult esinevate lindude tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal¹⁰.

Regionaal- ja Põllumajandusministeerium esitas 14.06.2024 Keskkonnaametile Pärnu maakonnaplaneeringu „Rail Baltic raudtee trassi asukoha määramine“ trassilõikude 3A, 4A ja 4H osas planeeringulahenduse, keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruande, Natura hindamise aruande ja Natura hüvitusmeetmete kava täiendavaks kooskõlastamiseks. Keskkonnaamet kooskõlastas kõnealuse planeeringu 09.07.2024¹¹.

Rail Balticu kiirraudtee rajamisega Edela-Pärnumaal avalduvate negatiivsete mõjude vältimiseks ja kompenseerimiseks on koostatud Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programmi rakendusplaan¹². Rakendusplaani kohaselt on Kotisoo-Marina mängud Kikepera-Soomaa ja Luitemaa asurkonna sidususe kompenseerimisel kriitiliselt olulised ja nende alade veerežiimi taastamise vajadus on otseselt seostatav Rail Balticuga.

Kirjeldatud leevendamatute mõjude kompenseerimiseks töötati välja hüvitusmeetmete pakett. See tugines suures osas varem läbiviidud töödele^{13,14}.

Maakonnaplaneeringu KSH raames koostatud Natura asjakohane hindamine jõudis järeldustele, et sõltumata valitavast trassivariandist kaasneb Rail Baltic raudtee projekti elluviimisega leevendamatult negatiivne mõju metsise asurkonnale Luitemaa linnualal. Metsise ja tema elupaikade kaitse on Luitemaa linnuala kaitse-eesmärk. Metsise asurkonna terviklikkuse ja sidususe tagamiseks tuleb jätkata Natura hindamist erandi seadmise etapiga ning kaaluda asendus- ehk hüvitusmeetmeid. Hüvitusmeetmete kava näeb muuhulgas ette püsielupaikade moodustamise metsise elupaikade kaitseks ja metsise elupaikade taastamisega seotud tegevused, sh Kotisoo ja Marina mängude kraavide likvideerimise. Elupaiga kvaliteedi tõstmiseks on vajalik likvideerida leevendusalaal olemasolevaid kraave 360 ha suurusel taastamistööde alal kokku ca 18532 m ulatuses. Hüvitusmeetmetega kava möönab siiski, et taastamistööde maht (sh suletavate kraavide arv, pikkus ja asukoht) täpsustub peale projekteerimistööde läbiviimist.

⁶ Looduskaitseseadus § 30 lg 4 p 1

⁷ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 1

⁸ Keskkonnaministri 13.01.2005 määrus nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine“ § 4 lg 6

⁹ Looduskaitseseadus § 55 lg 6

¹⁰ Looduskaitseseadus § 55 lg 6¹ p 2

¹¹ Keskkonnaameti 09.07.2024 kiri nr 6-5/24/12820-4

¹² Kose, M.; Tammekänd, I.; Ojaste, I., 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan. Eesti Ornitoloogiaühing

¹³ Eesti Ornitoloogiaühing, 2021. Rail Baltica metsise asurkonna kaitsemeetmete, seire ja elupaikade taastamise programm. Rakendusplaan

¹⁴ Leivits, M. 2021. Prioriteetsed ja kaitset vajavad metsise elupaigad Eestis.

Veerežiimi taastamine loob eeldused metsise elutingimusteks vajalike metsakoosluste seisundi säilimiseks ja paranemiseks ning seeläbi perspektiivis ka kaitsealuse liig seisundi paranemiseks. Keskkonnaamet on seisukohal, et Kotisoo ja Marina mängude veerežiimi taastamisel on positiivne mõju Kotisoo-Marina metsise püsielupaiga kaitse-eesmärgile ja metsise Kikepera-Soomaa ja Luitemaa ning Põhja-Liivimaa asurkonna soodsa looduskaitse seisundi säilimisele.

Arvestades eelnevat, ei ole vastuväiteid Keskkonnaametil Kotisoo-Marina metsise püsielupaigas loodusliku veerežiimi taastamisele.

Keskkonnaamet juhib töö projekteerimisel tähelepanu järgnevale:

- Alal esinevate lindude pesitsusaegse häiringu vältimiseks, on vajalik seada töödele ajaline piirang 01.02-31.08 (püsielupaiga sihtkaitsevööndis sätestatud ajaline piirang katab ka teiste alal pesitsevate lindude pesitsusaja) ja säilima peavad vanad, õõnsustega puud.
- Suletavate kraavide trassid projekteerida võimalikult kitsad ja kraavide servadesse tuleb paiguti jätta kasvama puud, et ei tekiks pikki lagedaid koridore. Trassiraiete puhul tuleb täiendavalt arvestada ka taastamisalal olevate VEP-idega, suurte puude ja puudegruppide säilitamist eelistada VEP-idega kattumatel aladel. Võimalusel vältida mittevajalike trassiraiete tegemist, st trassiraiet, mis ei paikne kraavitrassidel.
- Pidada silmas põhimõtet, et metsise elupaigas on taastamise eesmärgiks metsakoosluse niiskusrežiimi mõõdukas parendamine, ent mitte metsakoosluste asendumine sookooslustega.
- Projekti koostamise käigus kaasata ka metsiseekspert. Metsiseeksperti hinnang kavandatava taastamistegevuse mõju kohta Kotisoo-Marina püsielupaigale tuleb kindlasti lisada projektile juurde.
- Projektis esitada analüüs kavandatava tegevuse vastavuse kohta Rail Baltica Pärnu maakonnaplaneeringu, Lõuna-Pärnumaa planeeringu, Natura hindamise hüvitusmeetmete kavale.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Meeli Kesküla
juhtivspetsialist
looduskasutuse osakond

Olavi Randver 525 4935
olavi.randver@keskkonnaamet.ee

Monika Laurits-Arro 5302 0849
monika.laurits@keskkonnaamet.ee

Kalev Sepp 5561 7069
kalev.sepp@keskkonnaamet.ee